

บันทึก

เรื่อง ท้าหรือปัญหาข้อกฎหมายตามมาตรา ๒๑ ทวิ มาตรา ๒๑ ตริ และ
มาตรา ๒๑ จัตวา แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
การทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘

สำนักงาน ป.ป.ป. ได้มีหนังสือ ลับด่วนมาก ที่ นร ๐๘๐๖/๑๗๗๘๘ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๓๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาความว่า สำนักงาน ป.ป.ป. ได้รับเรื่องกล่าวหา ร้องเรียนเจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่งว่า มีพฤติการณ์ร้ายรายผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้พิจารณาแล้วมีมติรับพิจารณาตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ เมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๓๑ และขณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. รับพิจารณาเรื่องกล่าวหา ร้องเรียนดังกล่าว นั้น ผู้ถูกกล่าวหาได้ถูกผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการและสั่งพักงานจนกว่าผลการสอบสวนทางวินัยจะแล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑

ต่อมาคณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้พิจารณาผลการสืบสวนสอบสวนตามมาตรา ๒๐ แล้วมีมติว่ากรณีมีมูลน่าเชื่อว่าผู้ถูกกล่าวหา ร้ายรายผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ จึงสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาแสดงสินทรัพย์และหนี้สินของตนตามรายการ วิธีการและระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๒๑ ซึ่งผู้ถูกกล่าวหาได้แสดงสินทรัพย์และหนี้สินมาแล้ว และอยู่ระหว่างดำเนินการสอบสวนตามมาตรา ๒๑ วรรคสาม ยังไม่แล้วเสร็จ ผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดของผู้ถูกกล่าวหาได้แจ้งผลการดำเนินการทางวินัยมาว่า ได้พิจารณาผลการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยแล้วมีคำสั่งลงโทษให้ผู้ถูกกล่าวหาออกจากงานเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๓๒ โดยคำสั่งลงโทษดังกล่าวให้มีผลให้ผู้ถูกกล่าวหาออกจากงานตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกกล่าวหาถูกสั่งพักงาน จึงมีปัญหว่าคณะกรรมการ ป.ป.ป. จะมีอำนาจสอบสวนเรื่องกล่าวหา ร้องเรียนดังกล่าวต่อไปได้หรือไม่ ซึ่งเรื่องนี้คณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้พิจารณาบทบัญญัติในมาตรา ๒๑ จัตวา ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหา ร้องเรียนว่าทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการตามมาตรา ๑๗ ทวิ ในกรณีที่เป็นความผิดอย่างร้ายแรงหรือในกรณีที่มีพฤติการณ์ร้ายรายผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ และคณะกรรมการได้มีมติให้รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๒๐ แล้ว แม้ภายหลังผู้นั้นจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้วด้วยเหตุอื่น นอกจากตาย ก็ให้คณะกรรมการมีอำนาจดำเนินการต่อไปได้ แต่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ....” แล้วมีความเห็นแตกต่างกันเป็นสองฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายที่หนึ่ง มีความเห็นว่า ผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดของผู้ถูกกล่าวหาได้มีคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาออกจากงานโดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑ ซึ่งมีผลให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเกินหนึ่งปีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑ จัตวา แล้ว เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ป. ดำเนินการสอบสวนยังไม่แล้วเสร็จ คณะกรรมการ ป.ป.ป. จึงไม่มีอำนาจดำเนินการสอบสวนต่อไป

ฝ่ายที่สอง มีความเห็นว่า ขณะที่ผู้ถูกกล่าวหาถูกร้องเรียนนั้นผู้ถูกกล่าวหายังคงมีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และคณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้มีมติรับไว้พิจารณาตามมาตรา ๒๐ แล้ว ต่อมาเมื่อผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดของผู้ถูกกล่าวหาได้มีคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาออกจากงาน แม้คำสั่งดังกล่าวจะให้มีผลให้ผู้ถูกกล่าวหาออกจากงานนับแต่วันที่ผู้ถูกกล่าวหาถูกสั่งพักงานก็ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐในวันที่ผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดมีคำสั่งคือวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๓๒ ดังนั้น ระยะเวลาหนึ่งปีตามมาตรา ๒๑ จัตวา จึงต้องนับตั้งแต่วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๓๒ เป็นต้นไป เมื่อยังไม่ครบหนึ่งปี คณะกรรมการ ป.ป.ป. จึงมีอำนาจดำเนินการสอบสวนต่อไปได้

นอกจากนั้นคณะกรรมการ ป.ป.ป. ยังมีปัญหาต่อไปว่า

๑. กรณีดังกล่าวหากคณะกรรมการ ป.ป.ป. ไม่มีอำนาจดำเนินการสอบสวนตามมาตรา ๒๑ จัตวา แล้ว แต่ปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาได้อุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาต้นสังกัด และผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดพิจารณาแล้วมีคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหา กลับเข้าทำงานเช่นเดิม คณะกรรมการ ป.ป.ป. จะมีอำนาจดำเนินการสอบสวนเรื่องที่ถูกกล่าวหาถูกร้องเรียนว่า ร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติต่อไปได้หรือไม่

๒. กรณีดังกล่าวหากคณะกรรมการ ป.ป.ป. พิจารณาวินิจฉัยว่าผู้ถูกกล่าวหา ร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ และไม่สามารถชี้แจงได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวตนได้มาโดยชอบ คณะกรรมการ ป.ป.ป. จึงลงมติให้แจ้งให้พนักงานอัยการดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา ๒๑ ทวิ แล้ว ผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดจึงสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาออกจากงานโดยผลการสอบสวนทางวินัยกรณีถูกกล่าวหาว่าทุจริต หรือประพฤติมิชอบในวงราชการ ภายหลังจากที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. มีมติแล้ว โดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ผู้ถูกกล่าวหาถูกสั่งพักงาน คณะกรรมการ ป.ป.ป. จะมีอำนาจส่งเรื่องให้พนักงานอัยการดำเนินการตามมาตรา ๒๑ ตี หรือพนักงานอัยการจะมีอำนาจดำเนินการตามมาตรา ๒๑ ตี หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๑) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวพร้อมทั้งฟังคำชี้แจงของผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงาน ป.ป.ป. และสำนักงาน ก.พ.) แล้ว ข้อเท็จจริงได้ความเพิ่มเติมจากผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ป. ว่า ผู้ถูกกล่าวหาเป็นพนักงานของรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง ถูกลงโทษทางวินัยให้ออกจากงานและผู้ถูกกล่าวหาได้อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการของรัฐวิสาหกิจแห่งนั้น แต่คณะกรรมการของรัฐวิสาหกิจดังกล่าวยังมิได้วินิจฉัยอุทธรณ์ และข้อบังคับว่าด้วยระเบียบพนักงานและลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจแห่งนั้นกำหนดว่า

“ในกรณีที่มีการสั่งให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้าทำงาน ให้ผู้นั้นกลับเข้าทำงานในตำแหน่งเดิมหรือในตำแหน่งที่ไม่ต่ำกว่าเดิม และให้นำข้อกำหนดว่าด้วยการพักงานมาใช้บังคับโดยอนุโลม” แต่โดยที่รัฐวิสาหกิจแห่งนั้นไม่มีข้อกำหนดว่าด้วยการพักงานใช้บังคับ ดังนั้น จึงต้องอาศัยข้อบังคับว่าด้วยระเบียบพนักงานและลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจแห่งนั้นอีกข้อหนึ่งซึ่งกำหนดว่า “ในกรณีที่มิได้กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้ ให้อาศัยหลักเกณฑ์แห่งกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนและระเบียบแบบแผนของทางราชการมาใช้บังคับ” และผู้แทนสำนักงาน ก.พ. ชี้แจงสรุปได้ความว่า ตามข้อ ๔ (๑)^๑ แห่งระเบียบ ก.พ. ว่าด้วยวันออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญ พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ (๒) และมาตรา ๙๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ กำหนดว่า “ในกรณีที่มิได้มีคำสั่งให้พักราชการหรือให้ออกจากราชการไว้ก่อน เมื่อจะสั่งลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ ให้สั่งตั้งแต่วันพักราชการหรือวันให้ออกจากราชการไว้ก่อน แล้วแต่กรณี” ดังนั้น คำสั่งลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการจะต้องย้อนหลังไปถึงวันพักราชการหรือวันให้ออกจากราชการไว้ก่อน

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๑) เห็นว่า ตามปัญหาที่หารือว่าเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้รับเรื่องกล่าวหา ร้องเรียนเจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่งว่ามีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ต่อมาผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาได้มีคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาออกจากราชการโดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ผู้ถูกกล่าวหาถูกสั่งพักงานซึ่งเป็นระยะเวลาเกินหนึ่งปีนับแต่วันที่คำสั่งลงโทษนั้นมีผลย้อนหลังไป คณะกรรมการ ป.ป.ป. จะมีอำนาจสอบสวนเรื่องกล่าวหา ร้องเรียนดังกล่าวต่อไปได้หรือไม่ เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่าได้มีการกล่าวหา ร้องเรียนผู้ถูกกล่าวหาไว้ก่อนที่ผู้ถูกกล่าวหาจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและคณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้มีมติให้รับเรื่องไว้พิจารณาตามมาตรา ๒๐^๒ แห่ง

^๑ ข้อ ๔ การสั่งลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการห้ามมิให้สั่งให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกย้อนหลังไปก่อนวันออกคำสั่ง เว้นแต่

(๑) ในกรณีที่มิได้มีคำสั่งให้พักราชการหรือให้ออกจากราชการไว้ก่อนเมื่อจะสั่งลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ ให้สั่งตั้งแต่วันพักราชการ หรือวันให้ออกจากราชการไว้ก่อน แล้วแต่กรณี

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒ มาตรา ๒๐ เมื่อมีพฤติการณ์ปรากฏแก่คณะกรรมการหรือมีการกล่าวหา ร้องเรียนว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ร้ายแรงผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยเบื้องต้นก่อนว่าพฤติการณ์หรือเรื่องที่ถูกกล่าวหา ร้องเรียนนั้นมีมูลเพียงพอที่คณะกรรมการจะรับไว้พิจารณาหรือไม่ ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเป็นผู้ซึ่งได้แสดงรายการสินทรัพย์และหนี้สินตามมาตรา ๒๓ ไว้แล้ว ให้คณะกรรมการนำรายการแสดงสินทรัพย์และหนี้สินดังกล่าวมาพิจารณาประกอบด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมการมีมติตามวรรคหนึ่งว่าพฤติการณ์หรือเรื่องที่ถูกกล่าวหา ร้องเรียนมีมูลเพียงพอที่คณะกรรมการจะรับไว้พิจารณาได้ ให้คณะกรรมการดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อทราบข้อเท็จจริงต่อไป ในการสืบสวนสอบสวนนี้คณะกรรมการจะมอบอำนาจให้กรรมการอนุกรรมการ หรือเจ้าหน้าที่ผู้ใดดำเนินการแล้วแจ้งให้คณะกรรมการทราบก็ได้

มติของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ แล้ว และต่อมาผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดของผู้ถูกกล่าวหาได้มีคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาออกจากงานโดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกกล่าวหาถูกสั่งพักงาน ระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๒๑ จัตวา^๓ เริ่มนับตั้งแต่เมื่อไรนั้นย่อมขึ้นอยู่กับกฎหมายของรัฐวิสาหกิจแห่งนั้นว่าได้กำหนดไว้เป็นอย่างไร เมื่อข้อบังคับว่าด้วยระเบียบพนักงานและลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจแห่งนั้นกำหนดว่า “ในกรณีที่มิได้กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้ ให้อาศัยหลักเกณฑ์แห่งกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนและระเบียบแบบแผนของทางราชการใช้บังคับ” และตามข้อ ๔ (๑)^๔ แห่งระเบียบ ก.พ. ว่าด้วยวันออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญ พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ (๒) และมาตรา ๙๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ กำหนดว่า “ในกรณีที่มิได้มีคำสั่งให้พักราชการหรือให้ออกจากราชการไว้ก่อน เมื่อจะสั่งลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ ให้สั่งตั้งแต่วันพักราชการ หรือวันให้ออกจากราชการไว้ก่อน แล้วแต่กรณี” ดังนั้น ผู้ถูกกล่าวหาจึงพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกกล่าวหาถูกสั่งพักงาน หาใช้วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๓๒ ซึ่งเป็นวันที่ผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดมีคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาออกจากงานไม่ ระยะเวลาหนึ่งปีตามมาตรา ๒๑ จัตวา จึงต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑ เป็นต้นไป ซึ่งมีผลทำให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเกินหนึ่งปีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑ จัตวา แล้ว เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ป. ดำเนินการสอบสวนยังไม่แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ คณะกรรมการ ป.ป.ป. จึงไม่มีอำนาจดำเนินการสอบสวนต่อไปได้

สำหรับปัญหาเพิ่มเติมข้อที่หนึ่งซึ่งเป็นปัญหาที่ต่อเนื่องมาจากปัญหาข้างต้นว่า หากคณะกรรมการ ป.ป.ป. ไม่มีอำนาจดำเนินการสอบสวนตามมาตรา ๒๑ จัตวาแล้ว แต่ปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาได้อุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดและผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดพิจารณาแล้วมีคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหา กลับเข้าทำงานเช่นเดิม คณะกรรมการ ป.ป.ป. จะมีอำนาจดำเนินการสอบสวนเรื่องที่ถูกกล่าวหาถูกกล่าวหา ร้องเรียนว่า ร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

^๓ มาตรา ๒๑ จัตวา เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหา ร้องเรียนว่าทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการตามมาตรา ๑๗ ทวิ ในกรณีที่เป็นความผิดอย่างร้ายแรง หรือในกรณีที่มีพฤติการณ์ ร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติและคณะกรรมการได้มีมติให้รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๒๐ แล้ว แม้ภายหลังผู้นั้นจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้วด้วยเหตุอื่น นอกจากตาย ก็ให้คณะกรรมการมีอำนาจดำเนินการต่อไปได้ แต่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และในกรณีที่คณะกรรมการมีมติว่าเรื่องที่สอบสวนมีมูลว่าผู้นั้นกระทำความผิดอย่างร้ายแรงหรือผู้นั้น ร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ก็ให้ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น พนักงานอัยการ นายกรัฐมนตรี หรือคณะกรรมการตุลาการ แล้วแต่กรณี ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปได้เสมือนว่าผู้นั้นยังมีได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)

ต่อไปได้หรือไม่ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๑) เห็นว่า คณะกรรมการ ป.ป.ป. มีอำนาจดำเนินการสอบสวนเรื่องที่ผู้ถูกกล่าวหา ร้องเรียนว่า ร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติต่อไปได้ เพราะการที่ผู้ถูกกล่าวหา ได้อุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดและผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดพิจารณาแล้วมีคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหา กลับเข้าทำงานเช่นเดิมนั้น ถือว่าผู้ถูกกล่าวหา ยังไม่เคยพ้นสภาพจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้พิจารณาแล้วมีมติให้รับพิจารณาตามมาตรา ๒๐^๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ ไว้แล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ป. ย่อมมีอำนาจที่จะดำเนินการสอบสวนเรื่องที่ผู้ถูกกล่าวหาว่า ร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติต่อไปได้

ส่วนปัญหาเพิ่มเติมข้อที่สองที่ว่า หากคณะกรรมการ ป.ป.ป. พิจารณาวินิจฉัยว่า ผู้ถูกกล่าวหา ร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ และไม่สามารถชี้แจงได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวตนได้มาโดยชอบ คณะกรรมการ ป.ป.ป. จึงลงมติให้แจ้งให้พนักงานอัยการดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา ๒๑ ทวิ^๖ แล้วผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดจึงสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหา ออกจากงานโดยผลการสอบสวนทางวินัยกรณีถูกกล่าวหาว่าทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการภายหลังจากที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. มีมติแล้ว โดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ผู้ถูกกล่าวหา ถูกสั่งพักงาน คณะกรรมการ ป.ป.ป. จะมีอำนาจส่งเรื่องให้พนักงานอัยการดำเนินการตามมาตรา ๒๑ ตริ^๗ หรือพนักงานอัยการจะมีอำนาจ

^๕ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒)

^๖ มาตรา ๒๑ ทวิ เมื่อคณะกรรมการได้ดำเนินการตามมาตรา ๒๑ แล้ว หากพิจารณาวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น ร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ และไม่สามารถชี้แจงได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวตนได้มาโดยชอบ ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ และให้คณะกรรมการแจ้งให้พนักงานอัยการดำเนินการเพื่อปฏิบัติตามมาตรา ๒๑ ตริ แล้วเสนอความเห็นไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งหรือดำเนินการให้มีการสั่งลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก เว้นแต่ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ให้คณะกรรมการแจ้งความเห็นไปยังประธานคณะกรรมการตุลาการเพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ

มติของคณะกรรมการที่วินิจฉัยว่าผู้นั้น ร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติตามวรรคหนึ่งต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด

^๗ มาตรา ๒๑ ตริ บรรดาทรัพย์สินที่คณะกรรมการมีมติว่าเป็นทรัพย์สินที่ ร่ำรวยผิดปกติ หรือเพิ่มขึ้นผิดปกติตามมาตรา ๒๑ ทวิ ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลโดยไม่ชักช้าเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน เว้นแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นจะสามารถนำพยานหลักฐานมาแสดงให้เห็นว่าทรัพย์สินดังกล่าวตนได้มาโดยชอบในกรณีนี้ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าเพื่อประโยชน์ในการยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่งสมควรทำการสอบสวนเพิ่มเติมให้พนักงานอัยการเสนอความเห็นไปยังคณะกรรมการโดยเร็ว เมื่อคณะกรรมการเห็นชอบ

ดำเนินการตามมาตรา ๒๑ ตริ ได้หรือไม่นั้น กรณีตามปัญหาข้อนี้ปรากฏว่าผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดมีคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาออกจากงานโดยให้มียกยอนหลังไปถึงวันที่ผู้ถูกกล่าวหาถูกสั่งพักงาน คือวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑ ข้อหาหรือข้อนี้เท่ากับเป็นการหาหรือว่าคณะกรรมการ ป.ป.ป. จะมีอำนาจสั่งเรื่องให้พนักงานอัยการดำเนินการตามมาตรา ๒๑ ตริ หรือพนักงานอัยการจะมีอำนาจดำเนินการตามมาตรา ๒๑ ตริ ได้หรือไม่ ในเมื่อถือว่าผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑

สำหรับปัญหาข้อนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๑) เห็นว่า เนื่องจากเรื่องกล่าวหาฟ้องเรียนตามปัญหานี้เป็นการกล่าวหาฟ้องเรียนไว้ก่อนที่ผู้ถูกกล่าวหาจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและคณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้มีมติรับเรื่องไว้พิจารณาตามมาตรา ๒๐^๘ แล้ว และตามข้อหาหรือข้อนี้ต้องถือว่าคณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหา ร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติแล้ว ดังนั้นเมื่อได้พิจารณามาตรา ๒๑ ทวิ^๙ และมาตรา ๒๑ ตริ^{๑๐} ประกอบกันแล้วจะเห็นได้ว่าคณะกรรมการ ป.ป.ป. มีอำนาจสั่งเรื่องให้พนักงานอัยการดำเนินการตามมาตรา ๒๑ ตริ ได้เพราะความในมาตรา ๒๑ ทวิ บัญญัติไว้ว่า “เมื่อคณะกรรมการได้ดำเนินการตามมาตรา ๒๑ แล้ว หากพิจารณาวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น ร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ และไม่สามารถชี้แจงได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าว นั้นได้มาโดยชอบให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการและให้คณะกรรมการแจ้งให้พนักงานอัยการดำเนินการเพื่อปฏิบัติตามมาตรา ๒๑ ตริ....” นอกจากนี้เมื่อได้พิจารณามาตรา ๒๑ ทวิ มาตรา ๒๑ ตริ และมาตรา ๒๑ จัตวา^{๑๑} ประกอบกันแล้วย่อมเป็นที่เข้าใจได้ว่าพนักงานอัยการมีอำนาจดำเนินการตามมาตรา ๒๑ ตริ ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อได้พิจารณาความในตอนท้ายของมาตรา ๒๑ จัตวา ที่บัญญัติว่า “....และในกรณีที่คณะกรรมการมีมติว่าเรื่องที่สอบสวนมีมูลว่าผู้นั้นกระทำความผิดอย่างร้ายแรง หรือผู้นั้น ร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ก็ให้ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น พนักงานอัยการ นายกรัฐมนตรี หรือคณะกรรมการตุลาการ แล้วแต่กรณี ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปได้ เสมือนว่าผู้นั้นยังมิได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ”

(ลงชื่อ) วัฒนา รัตนวิจิตร

(นายวัฒนา รัตนวิจิตร)

รองเลขาธิการฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

ด้วยก็ได้ดำเนินการตามความเห็นของพนักงานอัยการ ถ้าไม่เห็นด้วยก็ให้แจ้งพนักงานอัยการทราบเพื่อยื่นคำร้องต่อไป

^๘ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒)

^๙ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๖)

^{๑๐} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๗)

^{๑๑} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๓)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๓๓